

INTERNET E O ENSINO DA LINGUA INGLESA¹

José Ramón Varela Pérez
Universidade de Santiago
de Compostela

1. INTRODUCCIÓN

Este traballo trata de explorar as posibilidades da rede Internet no eido do ensino e da aprendizaxe de linguas estranxeiras en xeral, e da lingua inglesa en particular. As ideas aquí presentadas teñen como orixe a investigación máis recente sobre: *a)* o uso das ferramentas de Internet como un novo material de ensino e aprendizaxe; *b)* o papel que profesores e alumnos desempeñan á luz dos novos recursos educativos xerados pola rede. Ó mesmo tempo, neste traballo farase unha breve descrición e avaliación dalgunhas das páxinas que ofrecen recursos para a aprendizaxe da lingua inglesa.

Internet é unha rede de comunicación global na que ordenadores de todo o mundo están conectados entre si por medio da liña telefónica. O termo Internet abrangue tanto a *World Wide Web* (WWW) como outras aplicacións da rede: correo electrónico, faladoiros

interactivos, etc. A WWW está constituída por miles de servidores que pola súa vez aloxan millóns de páxinas con documentos, gráficos, sons, etc. A estas páxinas pódese acceder a través de programas chamados *navegadores* (*Netscape, Microsoft Explorer*). Navegar consiste en saltar dunha páxina a outra por medio dunhas marcas, denominadas enlaces ou vínculos (*links*), que aparecen resaltadas en forma de texto ou imaxe.

De ser aproveitada nun primeiro momento nos Estados Unidos para a comunicación militar, a rede Internet pasou co tempo a ser utilizada por investigadores para se manteren en contacto entre si, así como para accederen ás bases de datos de moitas institucións académicas. No momento actual a rede forma xa parte do mundo dos negocios, do lecer e da educación. Xa que logo, estamos diante dunha revolución no eido das comunicacións dun alcance tan grande como á que deu lugar a introducción da imprenta no século XIV. No eido educativo, trátase

¹ A investigación presentada neste traballo contou cunha axuda económica por parte da Consellería de Educación e Ordenación Universitaria da Xunta de Galicia (XUGA 20401A97).

dun laboratorio global de profesores, alumnos e investigadores, que facilita a comunicación a baixo custo en tempo real, e que contén unha enorme cantidade de información dispoñible de forma gratuíta en moitos casos.

Algúns países (Estados Unidos, Francia, Reino Unido, etc.) xa comezaron a conecta-las súas escolas primarias e secundarias á rede, polo que o noso sistema educativo non pode quedar atrás neste novo impulso tecnolóxico. Nos centros educativos galegos aínda hoxe a presenza de Internet, tanto no que se refire ós equipamentos informáticos coma ás redes de transmisión de datos, non é elevada nin moito menos. Tamén se bota en falta unha formación básica do profesor de linguas, para que saiba sacarlle todo o partido posible a este material de ensino e fonte de recursos para a aula.

Internet está a redefinir conceptos básicos da comunicación humana. Os seus efectos danse no espacio (agora globalizado), no tempo (a comunicación é en tempo real), na audiencia (que adquire un papel activo e non só de mero receptor), na cantidade e calidade de información, e nos modos de interacción (xa non só en modo de texto, senón con gráficos, audio e vídeo). Non existen barreiras xeográficas que limiten o uso da rede, nin ten límite horario, xa que permite a alumnos e profesores traballar desde calquera ordenador a calquera hora do día, polo que pode resultar un bo complemento da clase presencial.

As potencialidades que abre este novo sistema de comunicación global son extraordinarias. As vantaxes que presenta a rede Internet no eido da educación e, máis en concreto, na clase de lingua estranxeira, son basicamente dúas:

a) Aprendizaxe e ensino da lingua estranxeira: a rede Internet está axudando a crear aulas e laboratorios globais nos que poder practicar as catro destrezas lingüísticas básicas. Internet pode ser empregada para a comunicación a través do correo electrónico, as listas de correo, os grupos de noticias, os grupos de faladoiro interactivo e as videoconferencias. A rede posibilita que o alcance do ensino, a aprendizaxe e a investigación sexan potencialmente universais. Os seus usuarios pódense poñer en contacto con outros alumnos e profesores, así como formar proxectos de colaboración nos eidos do ensino, a aprendizaxe e a investigación.

b) Fonte de recursos: Internet brinda a posibilidade de que os alumnos e os profesores accedan a unha cantidade de información actualizada cada vez máis ampla gracias á WWW: bases de datos, dicionarios electrónicos, bibliotecas, xornais e revistas, programas de estudos, exercicios, etc. Neste sentido a rede axuda a minimizar tanto a falta de acceso a materiais e información como o illamento de moitos profesionais do ensino, carentes en moitos casos de contacto mutuo. Deste xeito converxen na rede, acompañando o texto na lingua meta, tres factores claves para a aprendizaxe de linguas

A actualidade e a variedade de información presente en Internet permite crear unha variada gama de exercicios e tarefas.

estranxeiras: a información visual, o material utilizado e a novidade dun medio de comunicación que pode estimular a motivación do alumno.

Se Internet é un novo xeito de comunicarse, débese capacita-los alumnos para que se poidan abrir ó mundo a través das novas formas de interacción. Se ademais temos en conta que os cibernautas necesitan ter coñecementos de lingua inglesa, de presenza maioritaria en Internet, velaí outra razón para que o profesor de inglés

persuada os alumnos da conveniencia da aprendizaxe desta lingua. Do mesmo xeito que os profesores se acostumaron sen problemas ó uso nas aulas do radiocasete, o retroproxeutor ou o vídeo, non falta moito para que moitas aulas contén cunha ferramenta máis: o ordenador conectado á rede.

Sen embargo, non podemos deixar de apuntar aquí algúns dos efectos secundarios que podería ter un uso inadecuado de Internet na educación. O fenómeno das autoestradas da

información é aínda moi recente para que se fixera unha reflexión crítica e con datos precisos sobre os riscos que leva consigo un mal uso do novo medio. Aínda así, sábese que moitos nenos que viviron en contacto con ordenadores e videoxogos son agora adultos adictos a Internet. Esta nova doenza maniféstase na persoa nunha dependencia absoluta polos contidos da rede, sexan os que sexan, e polo seu illamento do contorno, que os leva a ignorar outros aspectos da vida social. A investigación sobre este tema é aínda moi escasa, polo que tanto o profesor coma os pais deben coidar que non se produza un transvasamento con efectos negativos do uso das novas formas de comunicación na aula á vida dos estudantes fóra dela. Neste senso, Internet non debe substituí-lo papel fundamental que han de xogar tanto mestres coma pais. Éstes, aínda que introduzan os rapaces no mundo das novas tecnoloxías, sempre han de ter en conta valores educativos tradicionais como a reflexión sobre a validez e o interese da información que se busca, o fomento da creatividade e da imaxinación, a integración da persoa no medio social e cultural máis próximo, etc.

2. A APRENDIZAXE DAS DESTREZAS LINGÜÍSTICAS

Internet é unha ferramenta moi útil para a aprendizaxe das catro destrezas lingüísticas básicas (comprensión oral/escrita e expresión oral/escrita) debido á accesibilidade,

cantidade e variedade de ferramentas e usuarios que existen na rede. O *software* de rede permite xa a comunicación interactiva entre uns alumnos e outros, e entre profesores e alumnos.

Moitas páxinas web son unha fonte de información que pode ser incorporada de forma directa ou ben adaptada á clase de lingua, polo que a WWW ofrece moitas posibilidades no marco do enfoque por tarefas. Por exemplo, os alumnos poden colaborar na planificación e posta en marcha de tarefas ou *role-plays*: deseñar e desenvolver un informativo de radio, a planificación dunha viaxe, etc. Por medio da WWW o alumno pode empregar información real dispoñible (como por exemplo horarios de transporte, prezos, información meteorolóxica, menús, información cultural, noticias de información xeral, etc.) que se adapten ós seus intereses persoais. Así mesmo, os propios alumnos poden crea-las súas publicacións electrónicas, páxinas de Internet, producións multimedia, etc.

Os recursos e as posibilidades que ofrece a WWW son inmensos, aínda que ás veces sexa difícil para o novato discriminar entre o bo, o regular e o simplemente malo, polo que o profesor debe ser quen valore a fiabilidade e o rigor das páxinas de Internet. Ademais disto dáse o feito de que a rede é algo en continua evolución, e como tal estase a actualizar continuamente, co que hai que estar sempre moi atento ás novidades que van xurdindo. Un bo lugar para empezar a descubri-las posi-

bilidades de Internet no ensino e a aprendizaxe da lingua inglesa son aquelas páxinas WWW que funcionan como índices de recursos dispoñíbles, clasificados por categorías. Mencionaranse aquí só unhas poucas.

Unha magnífica páxina é 300 *páxinas web para estudantes y profesores de inglés* (<http://www.arrakis.es/~alallena/Principal.htm>). Esta páxina contén non só enlaces a outras páxinas, senón tamén unha valoración crítica do que nos ofrecen. O índice está dividido en

categorías como as seguintes: Amigos por correo (Penpals); CALL (ensino da lingua a través do ordenador); Cancións e Xogos; Comprensión escrita e oral; Cultura; Dicionarios en liña; Expresión escrita; Avaliación e exames; Gramática; Grupos de noticias para estudantes e profesores; Libros en liña; Listas de correo; Organizacións; Páxinas Web Xerais de E.F.L; Páxinas Web de profesores de inglés (en España e fóra de España); Xornais, revistas e TV; Programación de clases; Revistas sobre TEFL; Traballo; Bibliotecas;

O Dave's ESL Café integra múltiples recursos para o alumno e o profesor: *key-pals* (amigos por correo electrónico), exercicios de gramática, bolsas de traballo, etc.

Vocabulario; Materiais para profesores, etc.

Outras páxinas que serven como índice de recursos son *Dave's ESL Café* (<http://www.pacificnet.net/~sperling/eslcafe.html>); *Frizzy University Network (FUN)* (<http://thecity.sfsu.edu/~funweb/>); *The Internet TESL Journal* (<http://www.aitech.ac.jp/~iteslj/>), que tamén é unha magnífica revista electrónica que contén artigos moi útiles para as clases de lingua, ideas sobre técnicas de ensino, unidades didácticas, etc; *Kenji Kitao's Homepage* (<http://www.ling.lancs.ac.uk/staff/visitors/kenji/>) e *Linguistic Funland* (<http://thecity.sfsu.edu/~funweb/>).

2.1 GRAMÁTICA E VOCABULARIO

A WWW presenta moitas posibilidades aínda por explorar que a emparentan cos programas de aprendizaxe a través de ordenador (CALL). Así, gracias ás capacidades multimedia da WWW, o alumno xa pode acceder libremente a pequenos programas multimedia para practicar cuestións gramaticais do inglés. Un exemplo é o de *Online English Grammar* (<http://www.edunet.com/english/grammar/>), que contén unha gramática en liña interactiva, un foro de discusión gramatical para profesores, exercicios interactivos que son devolvidos corrixidos e exemplos de exame como o TOEFL. No eido dos dicionarios de consulta está, por exemplo, a versión electrónica do *Webster Dictionary* (<http://www.m-w.com/dictionary>).

Para unha listaxe de tódolos dicionarios electrónicos de consulta dispoñibles en cento corenta linguas pódese consultar *On-line Dictionaries* (<http://www.bucknell.edu/~rbeard/diction.html>).

2.2 EXPRESIÓN ESCRITA

A práctica da expresión escrita ten un futuro moi prometedor gracias á rede. Internet ofrece un novo medio de expresión, a comunicación por medio de ordenador, que presenta unha serie de características como as seguintes:

a) A comunicación por medio de ordenador está a supera-la tradicional división entre a fala e a escritura. Ó se situar como mediadora entre estas dúas destrezas lingüísticas, a comunicación en liña pode estimular tanto a interacción (a expresión oral) como a reflexión (a expresión escrita).

b) No caso dos faladoiros interactivos, a dinámica comunicativa deste novo xeito de interacción é diferente da que se dá na comunicación oral polo que atangue a alternancia de quendas, as interrupcións, a toma de decisións, o consenso, etc.

c) En xeral, pódese dicir que a comunicación a través de ordenador é máis participativa cá práctica oral na clase (todos poden participar e non só se dá unha interacción profesor/alumno), tanto a cantidade como a calidade do escrito polo alumno melloran, e así mesmo existe un maior control sobre o manexo da lingua nas discusións en liña que nas discusións orais na aula.

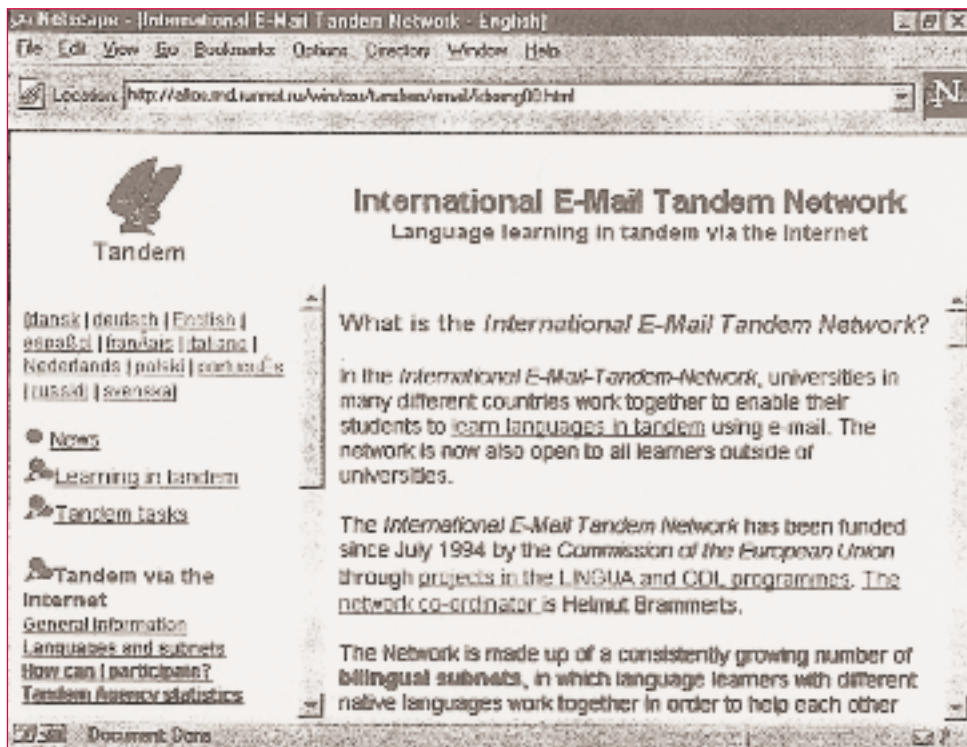
d) A rede permite a comunicación (e a aprendizaxe) independente de aulas e clases presenciais. Esta independencia posibilita que o alumno envíe e reciba mensaxes a calquera hora do día dende calquera ordenador conectado á rede. Deste xeito o alumno pode iniciar a comunicación con outros alumnos ou co profesor fóra da aula. E, no caso do correo electrónico, o alumno pode facer unha análise máis a fondo e máis crítica do que se le e escribe, xa que o correo electrónico pode ser respondido de forma pausada e meditada.

Basicamente o correo electrónico pode empregarse de diferentes xeitos. Por exemplo, pódese pedir ó alumno que teña un diario electrónico no que redacte os seus traballos para ser corrixis en liña polo profesor. Polo que respecta á comunicación entre alumnos, existen programas internacionais de amizade por correspondencia que utilizan o correo electrónico: os *key-pals*. Isto permite que o alumno colabore con outros estudantes dentro e fóra da escola en proxectos moi enriquecedores. O alumno pode preparar materiais para facer unha presentación na aula, redactar informes sobre a cultura e o país do seu interlocutor electrónico, ensinar e aprender doutro estudante aspectos sobre as dúas linguas, compartir ideas sobre o propio proceso de redacción, crear xornais electrónicos, etc. Por exemplo, a *International Email Tandem Network* (<http://altos.rnd.runnet.ru/win/rsu/tandem/email/idx/eng00.html>)

emparella alumnos de distintas linguas e culturas a través do correo electrónico, e tamén lles proporciona recursos e ideas para que se manteñan en comunicación con vistas a proxectos de colaboración.

Estas novas formas de colaboración están a crear un contexto sociocultural para a aprendizaxe da lingua estranxeira moi activo. Os intercambios que se producen son reais, non simplemente 'pedagóxicos', e o alumno vese a si mesmo formando parte dunha comunidade de falantes dentro da lingua meta. Co correo electrónico desenvólvense formas de comunicación máis libres e espontáneas, aínda que non carentes de erros, de aí a necesaria presenza do profesor.

Cunha lista de correo electrónico da que formen parte os membros dunha clase (e outros estudantes de fóra dela), os alumnos poden colaborar traballando en parellas, grupos pequenos ou en conxunción con toda a clase durante o tempo que estime o profesor, que poderá propor tarefas que impliquen a resolución de problemas. Deste xeito, o profesor pode dividir a clase en grupos e pedirles ós alumnos que recollan artigos sacados de xornais electrónicos, e perdírlles que describan as súas reaccións a eses artigos na lista de correo electrónico, para que logo outro grupo responda a esas reaccións dos seus compañeiros. En relación con este enfoque por tarefas, é importante subliñar-lo valor da motivación na aprendizaxe: o alumno tende a poñer máis interese na súa composición escri-

Por medio do correo electrónico, o alumno adquire e comparte con outros estudantes contidos lingüísticos, discursivos e culturais.

ta cando sabe que alguén da súa idade e cos seus mesmos intereses está a esperar noticias súas.

Tamén existen listas de correo abertas a alumnos de todo o mundo. En *EFL/ESL Student Discussion Lists* (<http://www.latrobe.edu.au/www/education/sl/sl.html>) o alumno poderá atopar un foro de discusión sobre distintos temas (cine, musica, culturas nacionais, etc.) ó mesmo tempo que practica a expresión escrita. En *FUN 101* (<http://thecity.sfsu.edu/~fun->

[web/outline.htm](http://thecity.sfsu.edu/~fun-web/outline.htm)), os alumnos poden apuntarse a un curso de redacción cun tutor que revisa o escrito. Neste curso aberto a tódolos que queiran participar, o alumno ten unha serie de lecturas obrigatorias, sobre as que ha de escribir unha redacción, que logo será valorada e comentada polos outros alumnos e finalmente polo tutor.

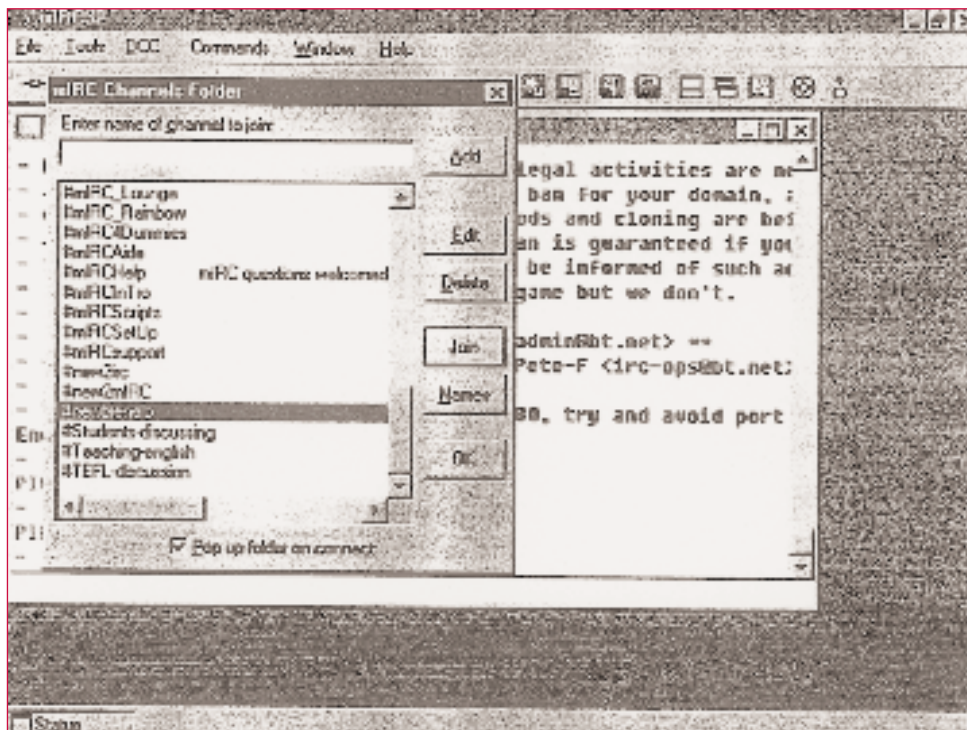
A interacción escrita en tempo real entre dous usuarios conectados á rede xa é posible por medio do correo electrónico gracias a programas como

TALK. O que un usuario escribe aparece na parte superior da pantalla, e o que escribe o outro usuario na parte inferior. Máis flexible aínda é o uso de programas de faladoiro interactivo baseados no *Internet Relay Chat* (IRC) ou ben na propia WWW. Os faladoiros (*chats*) pódense levar a cabo dentro da aula ou con outros alumnos doutras institucións académicas. Na rede están as páxinas de *schMOOze University* (<http://schmooze.hunter.cuny.edu:888>) e *Dave Sperling's ESL Chat* (<http://www.eslcafe.com/chat/chatpro.cig>), onde os alumnos poden conectarse a distintos canais divididos tematicamente: literatura, cine, deportes, viaxes, etc.

De xeito similar ó que ocorre nunha conversa oral en grupo, os programas baseados no IRC posibilitan a comunicación entre dúas ou máis persoas ó mesmo tempo. Nestes faladoiros interactivos (*chats*), os modos de interacción tradicionais e que lle conceden ó alumno un papel pasivo (comunicación profesor-clase ou alumno-alumno) deixan paso a unha comunicación máis interactiva entre todos. Na conversa interactiva participa toda a clase en conxunto, que xa non se dedica a escoitar pasivamente o que din as dúas ou tres persoas que tenden a monopolizala conversa, incluído o profesor. Os alumnos 'falan' entre si e, sen embargo, como cando escriben, poden reformular, corrixir, reconsideralo que van escribir, dun xeito que a fala non permite. Tamén, a diferenza do que ocorre na expresión oral, o produto da con-

versa pode ser gravado facilmente para logo ser consultado e analizado polo profesor e os alumnos. O profesor pode propoñer un tema para a discusión e logo os estudantes débáteno. Tal debate, ademais de promover unha comunicación real/auténtica, fai que os alumnos practiquen estratexias comunicativas básicas, tales como a discusión, a persuasión, a defensa dun determinado punto de vista, etc.

Xa que logo, as conversas electrónicas resultan ser unha boa ponte entre a práctica da expresión escrita (de carácter reflexivo) e a da expresión oral (máis interactiva), pois fan que o alumno ó mesmo tempo exercite ámbalas dúas destrezas e que estas se reforcen entre si. Do mesmo xeito, a participación do alumno resulta ser de maior cantidade e de maior calidade lingüística e discursiva no novo medio que nas discusións orais e nas composicións escritas tradicionais. Así, por exemplo, o alumno que ve que os outros estudantes escriben e pensan a un maior nivel tende a poñerse á altura dos seus compañeiros empregando unha lingua e unhas ideas máis ricas e creativas, polo que o nivel xeral da clase aumenta considerablemente. Os alumnos que polo normal escriben pouco e non se atreven a falar na clase aumentan o seu número de contribucións coas actividades promovidas co ordenador. O alumno sente que co novo medio se dá expresado de forma máis creativa, o cal non é doado na aula tradicional, onde se

Programas como o mIRC32 brindan a posibilidade de que múltiples usuarios se unan para participar en faladoiros interactivos.

sente intelectualmente inferior ó profesor e a moitos dos seus compañeiros.

2.3 COMPRENSIÓN ESCRITA

A comprensión escrita vén a facilitar-lo acceso a información e textos electrónicos dispoñibles na rede: información actualizada sobre o país e a cultura estranxeira, xornais, obras literarias, revistas electrónicas, etc. A maior parte destes materiais son auténticos, é dicir, non foron adaptados ós distintos niveis dos que parte o estudante de

linguas. Sen embargo, cada vez son máis as páxinas que inclúen textos especificamente deseñados para o ensino da lingua, con glosarios interactivos e enlaces a ficheiros de son para amosar cómo se pronuncian determinadas palabras. Un exemplo é o de *Impact Online* (http://lrs.ed.uiuc.edu/Impact/impact_homepage.html), unha revista electrónica de noticias para estudantes de niveis intermedio e avanzado, con artigos sobre deportes, noticias de actualidade e entretemento.

Como actividade adicional para desenvolve-la destreza lectora, o profesor pode pedirllas ós alumnos que naveguen na WWW para obter unha información específica ou que avalíen o interese de determinadas páxinas. Deste xeito os alumnos poden exercitalas distintas estratexias de lectura (lectura superficial, lectura avaliativa, capacidade de síntese...) ó mesmo tempo que practican a expresión escrita. Logo, pódese utilizar todo ese material en actividades complementarias que exerciten outras destrezas: presentacións orais, debates na clase, etc.

2.4 EXPRESIÓN E COMPRENSIÓN ORAIS

Tanto a expresión como a comprensión oral son aínda terreos pouco explorados no eido da aprendizaxe a través da rede. Gracias á WWW pódese xa acceder ás principais emisoras de radio de lingua inglesa, coas que o alumno pode exercitala comprensión oral escoitando as novas máis recentes. O profesor pode recuperar da rede o texto dunha canción para logo adaptala e traballar con ela na clase. Outras páxinas conteñen exercicios de comprensión adaptados a un nivel intermedio e avanzado. Un exemplo é *Randall's ESL Cyber Listening Lab* (<http://www2.gol.com/users/rsdavis/cyberlab/>), que contén enlaces a outras páxinas con exercicios de comprensión oral. Inclúe un novo exercicio cada semana, e ten un índice cun grupo de exercicios prácticos agrupados por temas. Así mesmo, xa están dispoñibles programas de distribución gratuíta como o

CU-SeeMe que posibilitan a interacción mediante son e imaxe case en tempo real. En poucos anos, estarán dispoñibles grandes bases de datos de son dixitalizado só para audición. Nun futuro a rede permitirá programas que integren a aprendizaxe conxunta das catro destrezas lingüísticas dunha maneira efectiva.

3. O PAPEL DO ALUMNO E DO PROFESOR

Internet proporciona non só unha canle de comunicación e unha fonte de información, senón tamén algo que ha estimula-la aprendizaxe do alumno fóra da aula. A novidade do novo medio e as súas infinitas posibilidades fan que os alumnos poidan pasar máis tempo traballando coa lingua estranxeira en distintas tarefas. Neste sentido, Internet é unha fonte para a aprendizaxe do alumno dende o recoñecemento das súas carencias e necesidades inmediatas, de tal xeito que gracias á rede o alumno se constitúe en axente activo da súa propia formación. Internet, polo tanto, fomenta a súa autonomía na aprendizaxe, un dos obxectivos de toda ensinanza.

A integración dos programas multimedia cos recursos e os sistemas de comunicación dos que dispón Internet, así como o novo papel que estes medios lle asignan ó alumno, como responsable da súa propia aprendizaxe, fan que se deba reconsidera-lo papel tradicional do profesor. Nunha clase baseada na comunicación

interactiva a través do ordenador, os alumnos interactúan entre si de forma activa e pasan a ser copartícipes no ensino da lingua, compañeiros na construción de significado e, en xeral, protagonistas da súa propia aprendizaxe.

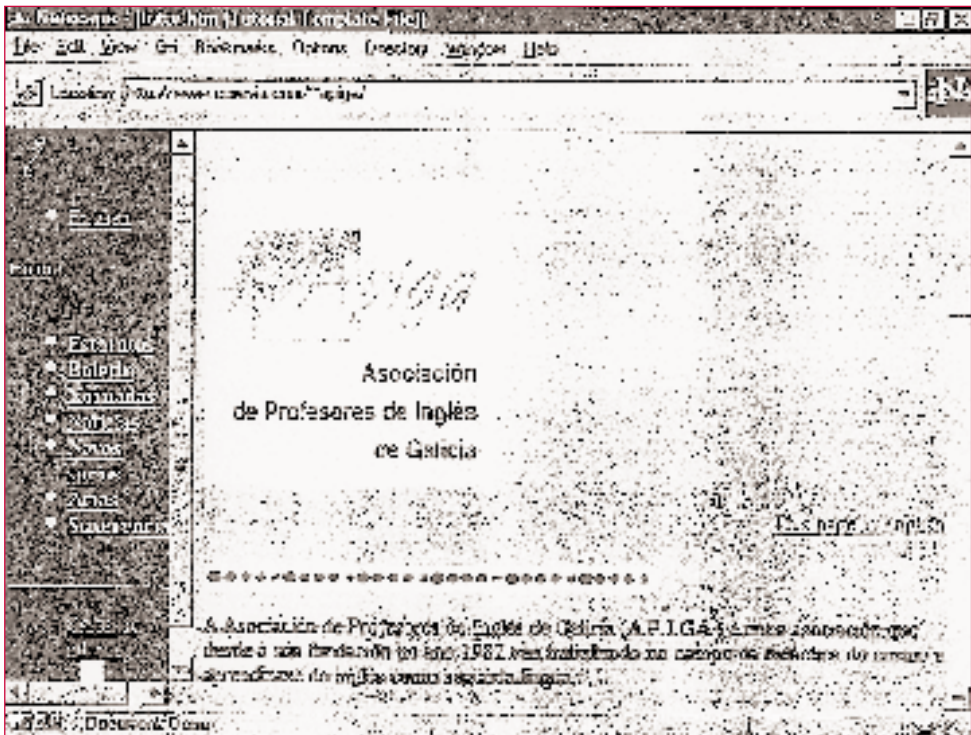
Dito o anterior, tamén cómpre sinalar que Internet non ten por qué substituí-la clase preparada polo profesor, senón que pode ser un complemento dela. Do mesmo xeito que non abunda con que os alumnos vexan sen máis un vídeo na lingua que estudian, tampouco abundará con que naveguen durante un tempo a través das páxinas web sen que se lles pida que utilicen a información que obteñan en tarefas comunicativas. O profesor ha de actuar como investigador das potencialidades da WWW e dos outros medios para o seu uso na aula. Tamén debe estar disposto a axudarlles ós alumnos a coordinar-lo traballo en equipo, proporcionar-lles información sobre as formas lingüísticas máis aptas para cada un dos novos contextos comunicativos (correo electrónico, *chats*, etc.) e revisa-lo traballo dos alumnos cando a comunicación falla. Neste senso, a función do profesor debe se-la de combina-los seus coñecementos lingüísticos e didácticos cos atractivos que pode ofrecer-la rede para crear un máis alto grao de motivación no alumno. Para que isto aconteza, é necesaria unha posta ó día dos coñecementos operativos do profesorado sobre Internet.

A rede tamén pode funcionar como un catalizador das iniciativas conxuntas do profesorado. Os grupos

de noticias e as listas de correo electrónico son formas de poñer-los docentes en contacto con colegas doutros países. Isto é especialmente importante para os profesores de lingua que, coma no caso do profesor de inglés, viven en zonas afastadas de onde se fala a lingua que ensinan. No caso das listas de correo, tras subscribirse a unha delas, tódalas mensaxes que se manden á lista serán recibidas pola persoa que se subscribiu, que ademais poderá, en moitos casos, consulta-los arquivos de mensaxes anteriores e enviar preguntas ou comentarios. A lista máis importante no campo do ensino do inglés é a *TESL-L*. Contén varios subapartados e grupos de interese por áreas diferentes (gramática, xogos, novas tecnoloxías, etc.). Para subscribirse a calquera dos subapartados débese realizar previamente a inscrición na lista xeral de *TESL-L*, o que se fai enviando unha mensaxe a listserv@cunyvm.cuny.edu co texto seguinte (deixando o campo de *Subject* baleiro): subscribe TESL-L apelido nome. Outra lista de correo é *NETEACH-L*; o seu enderezo electrónico é listserv@thecity.sfsu.edu e está especializada nos usos de Internet na clase de idiomas.

O uso das citadas formas de comunicación na rede están xa a crear unha comunidade de colaboración de ámbito local e internacional co fin de promover cambios auténticos no xeito de enfoca-lo ensino e a aprendizaxe de linguas como o inglés. Desta colaboración entre profesionais están a xurdir iniciativas para o mantemento de

materiais e propostas comúns de programación, avaliación, metodoloxías, etc. Na páxina de Tesol Spain (<http://www.eirelink.com/tesol-sp/index.html>) atoparase información sobre as distintas asociacións relacionadas co ensino do inglés en España. Na comunidade autónoma galega existe a Asociación de Profesores de Lingua Inglesa (APIGA) ([\[via.com/~apiga/\]\(http://www.core-via.com/~apiga/\)\), que dende a súa fundación no ano 1982 vén traballando no campo da didáctica do ensino e a aprendizaxe do inglés como segunda lingua. Nesta páxina infórmase das xornadas didácticas que se celebran anualmente en distintas cidades de Galicia, dos cursos que organiza sobre aspectos metodolóxicos, dos seus recursos \(biblioteca, información sobre](http://www.core-</p>
</div>
<div data-bbox=)

Páxina da Asociación de Profesores de Inglés de Galicia. Internet é un punto de encontro para a colaboración entre os profesionais do ensino.

bolsas, intercambios, etc.) e outros enlaces de interese para o profesorado dentro e fóra de Galicia.

Hai outras funcións de interese para o profesorado que ben poden ser cubertas por Internet. Por unha banda,

a rede é un mecanismo de apoio para que os docentes se poñan ó día nos seus coñecementos sobre a lingua e a cultura dos países de fala estranxeira, sobre todo naqueles casos nos que o profesor vive lonxe deses países ou non ten acceso a unha gran cantidade de materiais auténticos. Por outra banda, Internet tamén pode contribuír á formación do profesorado nos casos nos que é difícil ou inviable economicamente organizar cursos ou seminarios presenciais.

4. CONCLUSIÓN

O papel de Internet no ensino e na aprendizaxe de linguas dependerá dos esforzos e dos usos que se fagan da rede por parte dos seus usuarios (administración educativa, grupos de profesores, alumnos, editoriais, etc.). É por isto que xunto a factores que explican a súa utilidade real, aínda existen obstáculos para a introducción da rede como ferramenta de aprendizaxe nas escolas.

Na parte negativa, persisten moitos atrancos para a introducción real de Internet nas escolas. No momento actual, a rede é moi lenta e o número de páxinas cun contido útil é aínda moi escaso. Sobre todo requírense páxinas nas que o alumno poida exercitalas competencias comunicativas de forma integrada. Coma no caso doutros medios como a aprendizaxe por ordenador (CALL), para que o uso da rede sexa efectivo cómpre que o profesora-

do domine o manexo da nova tecnoloxía tanto para aproveitalas ferramentas de ensino xa existentes como para crear outras novas. Tamén hai que ter en conta o enorme custo que supón instalar toda unha rede de ordenadores na escola e de mantelos en perfecto estado.

Na parte positiva, a pesar de que Internet nunca substituirá a clase tradicional de linguas e a interacción entre profesor e alumno, a rede ofrece unha cantidade impresionante de información e achega novas posibilidades de comunicación que mellorarán a aprendizaxe de linguas. Internet permite a aprendizaxe non só da lingua estranxeira senón tamén da cultura e das formas de vida dos países onde se fala. Facilita o uso das formas lingüísticas nun contexto real, de interacción con outros usuarios da rede. Ó alumno que non pode asistir con regularidade a unha clase, a rede motíva para poderse comunicar con falantes nativos da lingua estranxeira e utilizar materiais auténticos. As tarefas que promove a rede son creativas, e consideran os alumnos como responsables do desenvolvemento da súa aprendizaxe, permitíndolles que traballen ó seu ritmo en tarefas que sexan do seu interese ou que se adapten ás súas necesidades específicas. Para o profesor, Internet supón un medio axeitado para a posta en común con outros docentes das súas experiencias na aula.

5. BIBLIOGRAFÍA

- Alcaraz Sintes, A., "Alejandro Alcaraz Sintes' TEFL Web Pages". 1996. <http://www.ctv.es/USERS/aalcaraz/AASPages/Principal/index.htm>
- Ali, I., e J. L. Ganuza, *Internet en la educación*, Madrid, Anaya, 1997.
- Cruz Piñol, M., "La World Wide Web en la clase de E/LE", *Especulo*, 5, 1997. http://www.ucm.es/OTROS/especulo/numero5/m_cruz.htm
- Eastman, D., "The Impact of the Internet on English Language Learning", *The British Council*, 1996. <http://www.brit-coun.org/english/Internet/engintro.htm>
- Heimas, S., "The Internet & ESL: Resources and Roles", *ON-CALL*, 1995. <http://www.cltr.uq.oz.au:8000/onclick/article.htm>
- Kitao, K., e S. K. Kitao, "Useful Resources, Lesson Plans, and Teaching Materials for Teachers", 1996. <http://www.linguistics.lancs.ac.uk/staff/visitors/kenji/kitao/int-teac.htm>
- Layne, P. P., e S. Lepeintre, "Distance Instruction", *Annual review of Applied Linguistics*, 16, 1996, 226-239.
- Peña, R., *La educación en Internet, guía para su aplicación en la enseñanza*, Barcelona, Inforbook's Ediciones, 1997.
- Singhal, M., "The Internet and Foreign Language Education: Benefits and Challenges", *The Internet TESL Journal*, 3, 1997. <http://www.aitech.ac.jp/~iteslj/Articles/Singhal-Internet.html>
- Sussex, R., e P. White, "Electronic Networking", *Annual review of Applied Linguistics*, 16, 1996, 200-223.
- Trejo Delarbre, R., *La nueva alfombra mágica. Usos y mitos de Internet, la red de redes*, Madrid, Fundesco, 1996.
- VV. AA., *O Labirinto virtual. Sobre as novas tecnoloxías na educación*, Vigo, Xerais, 1998.
- Warschauer, M., "Computer-Mediated Collaborative Learning: Theory and Practice", *The Modern language Journal*, 81, 4, 1997, 470-481.

